

משפטים

מורים יקרים*,

"וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׂים לִפְנֵיהֶם"

בפרשת משפטים מובאים חוקים רבים העוסקים במקרים מחיי היום-יום. התורה מקדישה קובץ שלם של חוקים לעניינים הללו שבין אדם לחברו, וכך מלמדת אותנו את החשיבות העצומה של ניהול חיי החברה בצדק וביושר.

בכל חברה יכולים להתעורר מחלוקות ועימותים בין אנשים, והמענה הוא פנייה אל בית המשפט וקבלת הכרעת הדין.

התורה מטילה אחריות גדולה מאוד על כתפי הדיינים. חברה מוסרית, שהיא המפתח להתנהלות צודקת, תוכל להתפתח רק אם הדיינים ישפטו בצדק, ביושר וללא פניות.

בפרשת משפטים הדגם החוזר להצגת הנושאים הוא זה: מקרה – דין. כשם שהדיין אינו יכול לפסוק לפני שהמקרה ברור לו, כך גם התלמיד שלומד את הפסוקים בפרשת משפטים צריך להבין תחילה את המקרה, ורק אז ללמוד כיצד פוסקת התורה.

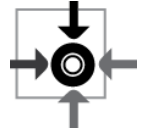
המשימה מסכמת את הלימוד באמצעות הזמנה לתלמידים להתמנות כדיינים ולהתחייב למכלול החוקים החלים עליהם. לאחר מכן "יכנסו" התלמידים לאולם בית המשפט כדי לדון בכמה מקרים המובאים בפניהם כחלק מסדר היום של בית המשפט. המקרים מובאים מדיני הנזיקים ומדיני השומרים, לפי תכנית הלימודים.

* המדריך למורים מנוסח בלשון זכר, אבל הוא מיועד גם למורים וגם למורות.

ידע קודם

1. פרשת משפטים לפי תכנית הלימודים, ספר שמות פרקים כא–כג;
2. עצת יתרו, פרק יח, פסוקים כ–כג;
3. מבנה הפרשה ההלכתית בדגם של מקרים ודינים;
4. הנושאים: דיני שומרים, דיני נזיקין, מערכת המשפט והלכות הדין.

יעדי המשימה והמיומנויות הנבדקות

1. איתור פרטים והכללה – זיהוי תכונות הדיין והחוקים החלים עליו (שלב 1);
2. זיהוי החלוקה בין מקרה ובין דין בפרשה הלכתית (שלב 2);
3. ציטוט פסוקים מלשון התורה ושכתובם בלשון התלמיד (שלב 2);
4. יישום – התאמה של דיני התורה למקרים מהחיים היום (שלב 3).

התנאים לביצוע המשימה

1. השלב הראשון והשני – עבודה עצמאית בכיתה;
2. השלב השלישי – חלוקת הכיתה לקבוצות של חמישה תלמידים (שלושה דיינים, תובע ונתבע);
3. שני שיעורים בכיתה.

התוצר המצופה מהתלמיד

תיק שופט המכיל את הדפים האלה:

1. "אני מתחייב" – דיני השופט;
2. השלמת מקרים ודינים;
3. פסקי דין.

החומרים לביצוע המשימה

המשימה לתלמיד "משפטים", שבה אמצעי העזר האלה:

1. כתב התחייבות;
2. טבלאות מקרים ודינים מפרשת משפטים;
3. דפי פסקי דין שאותם ימלאו התלמידים בהצגת טענות שונות של תובע ונתבע;
4. כרטיסי מקרים – טענות תובע ונתבע.

לפני תחילת המשימה יש להנחות את התלמידים להכין תיק שופט (קלסר או כל דרך אחרת לאיסוף דפי המשימה).
חשוב מאוד להסביר לתלמידים את ההקשר הרחב של המשימה. לפני כל שלב יש לקרוא אתם את ההנחיות מתוך
 "המשימה לתלמיד" ולוודא כי כל התלמידים הבינו אותן.

שלב 1: כתב התחייבות (כתב מינוי)

הנושא: חובות הדיין

המיומנויות: איתור פרטים והכללה – זיהוי תכונות הדיין והחוקים החלים עליו

על התלמידים למלא כתב התחייבות למילוי מצוות החלות על דיינים, ולענות על שתי שאלות העוסקות בתפקיד הדיין.

שלב זה עוסק בידע של מצוות הדיינים, בערך של משפט צדק ובחשיבותו של תפקיד הדיין. יש להסביר לתלמידים כי במשימה זאת הם ישמשו דיינים / שופטים לזמן קצר, וכדי שיהפכו לדיינים עליהם למלא את כתב התחייבות. כבר בשלב הזה צריך לומר להם כי בהיותם דיינים הם יצטרכו לפסוק במקרים המובאים בפסוקים מהתורה, וגם במקרים מימינו הדומים לאלה הכתובים בתורה.

כמו כן על המורה להסביר לתלמידים מהו כתב מינוי או כתב התחייבות, ולציין שאם הם חותמים עליו, הם מתחייבים לפסוק לפי התורה. בשורה הראשונה בכתב ההתחייבות ירשום כל תלמיד את שמו.

התלמידים ימלאו את כתב ההתחייבות בעזרת המקורות שיובאו לפניהם. להלן המקורות האלה, ובסוגריים כתובות ההשלמות הנדרשות מהתלמיד:

1. פרק כג, פסוק ב אני: (מתחייב לפסוק לפי דעת הרבים)

2. פרק כג, פסוק ו אני: (מתחייב לא לרחם/לא לתת יחס מועדף לאביון)

3. פרק כג, פסוק ז אני: (מתחייב להתרחק משקר ולדון דין אמת)

4. פרק כג, פסוק ח אני: (מתחייב לא לקחת שוחד)

ידוע לי כי אני חלק מקהילה של דייני ישראל לדורותיהם אשר עליהם נאמר כי הינם

"אֲנָשֵׁי-חַיִל יִרְאֵי אֱלֹהִים, אֲנָשֵׁי אֱמֶת-שְׁנֵאֵי בְּצַע". (לפי פרק יח, פסוק כא)

(המילים המודגשות בפסוק הן אלה שייכתבו על ידי התלמיד.)

לאחר מכן יענו התלמידים על שתי שאלות שבהן יאפיינו את תפקיד הדיין ואת התכונות הנדרשות לתפקיד זה.

דף ההתחייבות ימסר להערכה, יוחזר לתלמיד, והוא יצרף אותו לתיק השופט.

הנחיות לביצוע המשימה

שלב 2 – מקרה ודין לפי התורה

הנושא: דיני שומרים ונזיקין

המיומנויות: זיהוי החלוקה בין מקרה ובין דין

כתיבה של הפסוקים מלשון התורה בלשון התלמיד, ולהפך

בשלב זה יצטרכו התלמידים להשלים שתי טבלאות תוך כדי עיון בפסוקים.

כדי לבצע את המשימה התלמידים יידרשו למיומנויות האלה:

1. זיהוי המקור ושימוש בלשון הכתוב;

2. הבחנה בין מקרה ובין דין;

3. שכתוב הכתוב בלשון ימינו;

4. כתיבה נכונה של המקרה והדין.

שימו לב שיש הבדל ברמת הקושי של המקרים השונים, ולא בכל מקרה יידרש התלמיד לכל המיומנויות.

הטבלאות המלאות יימסרו למורה להערכה, יוחזרו לתלמיד, והוא יצרף אותן לתיק השופט.

שתי הטבלאות שלהלן מובאות מתוך "המשימה לתלמיד", ובכתב יד כתובות ההשלמות הנדרשות מהתלמיד.

המורה יוכל להקל על התלמידים אם ישלים מעט יותר פרטים בטבלאות, ורק אז ידפיס את המשימה לתלמידים.

א. דיני נזיקין

הדין		המקרה		המקור
בלשוננו	בלשון התורה	בלשוננו	בלשון התורה	
על בעל הבור לשלם את הנזק שגרם.	בַּעַל הַבּוֹר יֵשֶׁם כְּסֵף יֵשִׁיב לְבַעַל הַבּוֹר וְהָאֵם יָבִיחַ לוֹ.	אדם שחפר בור ושורו של חברו נפל בו.	וְכִי יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר אוֹ כִּי יַכְרֶה אִישׁ בֵּר וְלֹא יִכְסֶּנּוּ וְנָפַל שָׁמָּה שׂוֹר אוֹ חֲמוֹר.	פרק כא פסוקים לג-לד
אם אדם שור יעשה פסוק לו	חמשה בקר ישלם תחת השור וארבע צאן תחת הששה.	אָדָם שֶׁחָפַר בּוֹר אוֹ אֵשׁ וְנָפַל בּוֹ אוֹ אֵשׁ ... וְנָפַל בּוֹ.	כִּי יִכְרֶה אִישׁ שׂוֹר אוֹ אֵשׁ ... וְנָפַל בּוֹ.	פרק כא פסוק לו
אדם יצטרך לשלם לחברו את מלוא ערך הנזק.	אִישׁ שֶׁחָפַר בּוֹר יֵשֶׁם חֲמִשָּׁה בְּקָר יֵשֶׁם אַרְבַּע בְּצֹאן וְשֵׁשׁ בְּצֹאן וְשֵׁשׁ בְּצֹאן וְשֵׁשׁ בְּצֹאן.	אדם שהבהמות שלו הלכו, ואכלו תבואה בשדה חברו.	כִּי יִכְרֶה אִישׁ שׂוֹר אוֹ אֵשׁ כְּרֵם וְנָפַל בּוֹ אֵשׁ אוֹ אֵשׁ אֲחֵר.	פרק כב פסוק ד
אם אדם יעשה פסוק לו	אִישׁ שֶׁחָפַר בּוֹר יֵשֶׁם חֲמִשָּׁה בְּקָר יֵשֶׁם אַרְבַּע בְּצֹאן וְשֵׁשׁ בְּצֹאן וְשֵׁשׁ בְּצֹאן וְשֵׁשׁ בְּצֹאן.	אדם שהבהמות שלו הלכו, ואכלו תבואה בשדה חברו.	כִּי יִכְרֶה אִישׁ שׂוֹר אוֹ אֵשׁ כְּרֵם וְנָפַל בּוֹ אֵשׁ אוֹ אֵשׁ אֲחֵר.	פרק כב פסוק ה

ב. דיני שומרים

הדין		המקרה		המקור
בלשוננו	בלשון התורה	בלשוננו	בלשון התורה	
אט ימ3אא את הטנב, הוא יעפס כו שנייט אמא עפנב.	אם ימצא הגנב ישלם שנינים.	אדט נתן לחקרו לשמור לו על כספו או על פליט, והט נאנבו.	כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמר ונגב מבית האיש.	פרק כב פסוקים ו-ז
אט לא ימ3אא את הטנב, יעפס על הבית בבית הדין לעא הוא טנב.	אם-לא ימצא הגנב ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו במלאכת רעהו.	אדט נתן לחקרו לשמור לו על קבמא, והקמא מתה או נלקחה ככות.	כי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שוה וכל בהמה לשמר ומת או- נשבר או-שברה אין רעה.	
הטמור יעפס בבית הדין לעא הוא עפוט למות הקמא.	שבעת ה' תהיה בין שניהם אם לא שלח ידו במלאכת רעהו ולקח בעליו ולא ישלם.	אדט עפא מחקרו דבר מה כדי להשתמש בו, והכפוי נשבר.	וכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת בעליו אין עמו.	פרק כב פסוק יג
האדט עפא את הכפוי חייב לעפס על הכפוי עפבר.	לעפ יעפס.			

שלב 3 – התנסות בבית דין

הנושא: פסיקה לפי כללי הדין במקרים מתוך הלכות שומרים ונזיקין.
המיומנות: יישום – התאמה של דיני התורה למקרים מהחיים היום.

אופן ביצוע המשימה

החלוקה לקבוצות וחלוקת כרטיסי המקרים לתלמידים

המורה יחלק את הכיתה לקבוצות של חמישה תלמידים, וייתן לכל קבוצה כמה מקרים. המקרים מופיעים בנספח, בעמודים 9–13 במדריך זה. כל מקרה מורכב מדף תובע ודף נתבע. כמה מקרים לכל קבוצה? תלוי בשיקול דעתו של המורה. אפשר לתת מקרה אחד לכל קבוצה, ואחר כך הקבוצה תציג את המקרה שלה. אפשר לתת שנים או שלשה מקרים לכל קבוצה, לפי רמות הקבוצה.

בכל מקרה אין לתת את פסק הדין לתלמידים כי עליהם להגיע אליו בכוחות עצמם (פסקי הדין בשמונת המקרים כתובים בעמוד הבא, והם נועדו לשימוש המורה בלבד).

שימו לב! יש הבדל בין המקרים 1, 2, 3, 4 ו-6 ובין מקרים 5, 7 ו-8 (ראו להלן).

מקרים 1, 2, 3, 4 ו-6 כבר נלמדו בשלב 2 של המשימה, והתלמידים יכולים לעיין בהם מתוך "תיק השופט" שהכינו. מקרים 5, 7 ו-8 הם מקרים חדשים. התלמידים יצטרכו לעיין בחומש כדי לפסוק את הדין.

דיון בקבוצות והצגת הדין

תלמידי הקבוצה יקראו את המקרה, ידונו בו ויפסקו את הדין.

הקבוצה תמלא את דף פסק הדין. בשלב זה אפשר להנחות את התלמידים שכל משנתף ירשום תחילה בקצרה את דעתו על המקרה, ואחר כך יתקיים דיון ביניהם. בתום הדיון יקבעו השופטים את פסק הדין.

יש לשים לב שהתלמידים מקיימים את ההליך הנכון של הפסיקה: כיצד קובעים פסק דין אם יש דעות שונות בקרב השופטים? האם כל שופט מביע את דעתו המנומקת? האם פוסקים לפי הרוב?

בהמשך יציגו תלמידי הכיתה את המקרה: שניים מבין התלמידים יהיו בעלי הדין ושלושת האחרים – השופטים. בעלי הדין יציגו את המקרה והטענות והשופט יקרא את פסק הדין ואת המקור.

יש לצלם את דף פסק הדין (ראו במשימה לתלמיד, עמ' 8) כדי שלכל קבוצת תלמידים יהיו מספיק עותקים.

האווירה בכיתה – מומלץ להפוך את הכיתה למעין בית משפט. אפשר להכין כובעי שופט לשופטים ותלבושת סמלית לנתבע ולתובע (למשל במקרה 4 התובע יתחפש לרועה צאן, מטה רועים בידו ומצנפת בד לראשו). יש לכבד את השופטים בעמידה בעת כניסתם לבית המשפט. התובע או הנתבע ידברו אל השופט בכבוד ורק כאשר הוא יפנה אליהם.
דפי פסק הדין יימסרו למורה להערכה.

הנחיות לביצוע המשימה

שלב 3 – התנסות בבית דין – פסקי דין

בנספח שבעמודים 9–13 בחוברת זו, נמצאים הכרטיסים לשמונת המקרים, ולכל מקרה יש דף תובע ודף נתבע. כל מקרה מתבסס על אחד הפסוקים בטבלה שלהלן (פסוק 1 מתאים למקרה 1 במשימה לתלמיד, וכן הלאה). ליד כל פסוק כתוב פסק דין המתאים למקרה שמתואר בו.

טבלת פסקי הדין לשמונת המקרים שיינתנו לתלמידים

המקור בתורה	פסק הדין בלשון ימינו
1 "וְכִי יִשְׁאֵל אִישׁ מֵעַם רְעֵהוּ וְנִשְׁפָּר אוֹ מֵת שְׁלֹם יִשְׁלָם" (פרק כב פס' יג)	השואל חייב בכל מקרה בתשלום מלא של הנזק.
2 "שְׁנַיִם יִשְׁלָם" (פרק כב פס' ג)	על גנב לשלם כפליים, כלומר 1,000 שקלים. הערה: מאז שבטלה סמיכת החכמים לא דנים "דיני קנסות", ולכן הדבר אינו מצוי כיום גם בדין תורה, אך כאן מובא דין התורה המקורי.
3 "כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רְעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ כְּלִים לְשֹׁמֵר וְגַבַּב מִבֵּית הָאִישׁ – אִם-לֹא יִמָּצֵא הַגָּבַב, וְנִקְרַב בְּעַל-הַבַּיִת..." (פרק כב פס' ו-ז)	"ונקרב בעל הבית" – הביאור הוא לשבועה. שומר חנם פטור מעונש אם הוא טוען כי הכסף נגנב, ונשבע על כך.
4 "כִּי יִבְעַר אִישׁ שְׂדֵה אוֹ כָּרֶם וְשָׂלַח אֶת בְּעֵרֵיהּ וַיִּבְעַר בְּשְׂדֵה אַחֵר מִיֵּטֵב שְׂדֵהוּ וּמִיֵּטֵב כָּרְמוֹ יִשְׁלָם" (פרק כב פס' ד)	הנתבע חייב לשלם לתובע את מלא הנזק, והוא אחראי לכך שבעלי החיים שברשותו/שבאחריותו לא יפלוש לשדות זרים. על הנתבע לפצות את התובע במלוא המחיר אף על פי ששתילי התבואה עדיין רכים, והפרי לא בשל. הפיצוי יהיה בשווי הפרי שהמטע היה מצמיח או בשווי התבואה שהשדה היה מצמיח, לולא השרפה.
5 "כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אוֹ אֵיבָה אוֹ חֲמֹרוֹ תֵּעָה הָשִׁב תְּשִׁיבֵנּוּ לוֹ" (פרק כג פס' ד)	גם אם המאבד הוא אויבך – חובה עליך להחזיר לו את בעלי החיים שאיבד או כל אבדה אחרת. גם אם השבת האבדה היא משימה קשה, התורה מחייבת לעשות זאת.
6 "וְכִי יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר אוֹ כִּי יִכְרֶה אִישׁ בַּר וְלֹא יִכְסֶנּוּ וְנָפַל שָׁמָּה שׁוֹר אוֹ חֲמֹר בְּעַל הַבוֹר יִשְׁלָם כֶּסֶף יָשִׁיב לְבַעְלָיו וְהָמַת יִהְיֶה לוֹ" (פרק כ"א פס' ל"ג – ל"ד)	מי שכרה בור, או שלא דאג לכיסוי בור שהיה קיים קודם והוא ידע על קיומו, נהג בחוסר אחריות, ולכן הוא צריך לשלם על הנזק שנגרם.
7 אִם כֶּסֶף תִּלְוֶה אֶת עַמִּי אֶת הָעֶנִי עִמָּךְ לֹא תִהְיֶה לוֹ כְּנֶשֶׁה לֹא תִשְׁיָמוּן עָלָיו וְנֶשֶׁךְ (פרק כ"ב פס' כ"ד).	אם הנתבע נמצא במצב קשה והוא חסר ישע, אסור לתובע להמשיך וללחוץ עליו שישלב את דמי ההלוואה מכיוון שהנתבע באמת ובתמים אינו מסוגל להשיבה. על התובע לנהוג במידת החסד והצדק. מותר לו לקחת משכון, אך אם המשכון הוא בגד שהעני משתמש בו יום-יום, יהיה עליו להשיבו לנתבע כל יום כדי שלעני יהיה מה ללבוש. מובן מאליו שאסור לתובע לחייב את הנתבע בתשלומי ריבית על האיחור שבהשבת ההלוואה.
8 וְכִי יִרְיֹב אֲנָשִׁים וְהִכָּה אִישׁ אֶת רְעֵהוּ בְּאָבֶן אוֹ בְּאֶגְרָף וְלֹא יָמוּת וְנָפַל לְמִשְׁפָּב. אִם יָקוּם וְהִתְהַלֵּךְ בַּחוּץ עַל מִשְׁעָנְתוֹ וְנִקְהַ הַמִּכָּה רַק שִׁבְתּוֹ יִתֵּן וְרָפָא וְרָפָא (פרק כ"א פס' י"ח – י"ט).	המכה חייב לפצות את המוכה (התובע) בכסף על הנזק שנגרם לו עקב הפציעה. הנתבע צריך לשלם לתובע ממישה סוגי פיצויים: על הנזק שנגרם, על צער המכה, על התרופות, על שכר העבודה שהפסיד, ועל בושת (אם נגרמה בושה).

נושא	רמת ביצוע	השגת היעד	קרוב להשגת היעד	בתחילת הדרך
	קריטריון			
שלב 1: כתב התחייבות	איתור פרטים והכללה	1. מילוי נכון של כל הדינים מתוך הפסוקים הנתונים; 2. הכללת התכונות הנדרשות מהדיין ושימוש במושגים "צדק" ו"יושר" (או מונחים בעלי משמעות דומה) לאור מכלול החוקים החלים עליו.	1. מילוי נכון של כל הדינים מתוך הפסוקים הנתונים; 2. כתיבת תכונות שאינן רלוונטיות דווקא לתפקיד הדיין; חסרים המושגים "צדק" ו"יושר" או מונחים בעלי משמעות דומה.	1. מילוי נכון של חלק מהדינים מתוך הפסוקים הנתונים.
שלב 2: מקרה ודין לפי התורה	זיהוי החלוקה בין מקרה ובין דין כתיבה של הפסוקים מלשון התורה בלשון התלמיד, ולהפך	זיהוי כל המקרים והדינים, כולל ציטוט בלשון התורה ושכתוב בלשון התלמיד.	זיהוי כל המקרים והדינים כולל ציטוט בלשון התורה. שכתוב שאינו מדויק של חלק קטן מהמקרים ומהדינים.	חוסר הבחנה בין ציטוט המתאים למקרה ובין ציטוט המתאים לדין. או: שכתוב שאינו מדויק של רוב המקרים והדינים.
שלב 3: התנסות בבית דין	יישום (התאמת פסיקה מהתורה למקרים בימנו) וציון מקור	הפסיקות נכונות בכל המקרים שניתנו לתלמיד, ומלוות בַמקור הנכון.	הפסיקות נכונות, אך אינן מלוות במקור. או: הפסיקות נכונות באופן חלקי.	המקורות המצוטטים אינם נכונים. או: המקור המצוטט נכון, אך הפסיקות אינן נכונות.
שלב 3: פסקי דין	יישום – אופן ניהול הדיון	השתתפות בדיון, הבעת דעה וגם הקשבה בכבוד לדברי החברים בקבוצה. תגובה מושכלת ועניינית לטענת החברים בקבוצה.	הבעת דעה, אך אין דיון עם החברים / אין הקשבה לטענות החברים.	אין הבעת דעה / התלמיד אינו מאפשר לחבריו להביע את דעתם.
		הפסיקה – על פי הרוב.	הפסיקה – על פי הרוב.	הפסיקה – אינה על פי הרוב.

דף נתבע מספר 1

כבוד השופטים,
לפני כשבוע שאלתי משכני דוד את מכוניתו.
הוא הסכים להשאיל לי אותה לשלושה
ימים. ביום השני יצאתי מהחניה, ומכונית
שנסעה בחוסר זהירות פגעה בי, שלא
באשמתי. למכונית של דוד נגרם נזק,
ואני מצטער על כך מאוד. ביקשתי סליחה,
אבל בודאי אינני צריך לשלם לו.
אני הייתי זהיר מאוד!!!

דף תובע מספר 1

רבותי השופטים,
השאלתי למשה את מכוניתי בשמחה רבה,
אבל חשבתי שהוא ישמור עליה!
לא תיארתי לעצמי שהוא יחזיר לי אותה
במצב כזה!
שאלתי את המוסכניק שלי על גובה הנזק,
והוא אמר לי שאצטרך לשלם 1,500 שקלים!
בודאי אינני צריך לשלם למוסכניק.
משה הוא זה שצריך לשלם את הנזק!

דף נתבע מספר 2

אני פונה אליכם, שופטים נכבדים, ואליך
התובע: באמת עשיתי טעות! הנה, בואו לא
נעשה מזה עניין. אני אחזיר עכשיו 500
שקלים על התיקים שלקחתי, ועוד 50 שקלים
על מה ששילמת לי כדי להעביר אותם.
סגרנו?

דף תובע מספר 2

כבוד השופטים,
היו ברשותי חמישה תיקים בשווי 100
שקלים כל אחד. מסרתי אותם לנהג הזה כדי
שיעביר אותם לחנות שלי. הוא התחמק עם
התיקים, וגנב אותם לעצמו!
המשטרה תפסה אותו ואני תובע אותו לדין.

דף נתבע מספר 3

רבותי השופטים,
אני שמרתי לו על הכסף ללא כל תמורה,
באמת! כשבאתי לפתוח את המגרה ראיתי
שהיא פרוצה. פנאקה שבא גנב בלילה וגנב
את הכסף.
כבוד השופטים, אני נשבע לכם!

דף תובע מספר 3

כבוד השופטים,
נתתי לירון לשמור לי על סכום כסף.
כשהבאתי לו את סכום הכסף ראיתי שהוא
נועל אותו במגרה שלו. לאחר שלושה ימים
כשחזרתי לקחת את הכסף ירון אמר לי
שהוא לא מוצא את כספי. לדעתי הוא גנב את
הכסף.

דף נתבע מספר 4

נכון, הייתי עייף מאוד. נרדמתי על משמרתי ולא שמתי לב לעובדה שהעזים עזבו את העדר, אבל בעל השטחים היה צריך לגדר את שדותיו ומטעיו היטב ולהשגיח עליהם. איך אפשר לצפות מעז שלא תאכל תפוחים? חוץ מזה הנזק שנגרם לתובע אינו פה גדול. התפוחים שהושחתו היו בוסר, ובכלל אי אפשר היה לאכול אותם, ולכן גם אם נדרש פיצוי הוא צריך להיות פיצוי קטן.

דף תובע מספר 4

האיש הזה, העומד כאן לפניכם, רעה את עדרו אתמול בשדה, אך לא מילא את תפקידו כראוי ולא השגיח על העדר שלו. שלוש עזים ברחו מן העדר בלי שהוא שם לב. הן פלשו לשטחי החקלאות שלי, רמסו ברגליהן את שתילי התבואה שנבטו זה עתה, וגרמו נזק רב. השתילים הללו לא יצמיחו עוד תבואה! ולא רק זה, הן המשיכו – בלי שהנתבע ניסה לעצור בעדן – למטע עצי התפוח שלי והשחיתו חלק גדול מן הפרי שהיה על העצים! הפלישה הזו גרמה לי נזק ככלכלי רב בסך 3,000 שקלים.

דף נתבע מספר 5

אמנם ראיתי את הכבשים, וידעתי שהן שייכות לעדר של האיש הזה, שהסתכסך עמי לפני למעלה משנה. הוא אינו מוכן לסיים את הסכסוך הזה, ולכן החלטתי – במקוון – להתעלם מהן ולא להחזיר לו אותן, כדי שילמד לקח! אם הוא בוחר להמשיך את הריב אתי – אני לא אעזור לו בשום דבר!

דף תובע מספר 5

לי ולנתבע העומד כאן מולי, יש ריב ממושך. איננו מדברים זה עם זה כבר למעלה משנה. וכך היה: הכבשים שלי ברחו מן העדר, ואדם אחד סיפר לי שפגש את הנתבע, וזה סיפר לו על הכבשים שלי שברחו. הוא התרברב שראה אותן, והוא יודע היכן הן, אך מאחר שאנו אויבים, אין לו כל פנונה לסייע לי למצוא אותן. כך הוא החליט להעניש אותי על מערכת היחסים הרעה שקיימת בינינו. הדבר גרם לי נזק ואבדן ובעיקר אכזבה רבה! ישראל ערבין זה לזה ומן הראוי היה שידאג שהכבשים יחזרו אלי.

דף נתבע מספר 6

הבורות שהיו שם לא היו בורות שאני
חפתי. הבורות הללו כבר קיימים שם מזמן,
ואני רק השתמשתי בהם בבנייה.

האחריות אינה שלי כי לא אני חפתי אותם,
ובכלל הנזק שנגרם לבלבים הוא באשמת
בעל הבלבים, שלא השגיח עליהם,
זו אשמתו!

דף תובע מספר 6

האיש הזה, העומד כאן לפניכם, הוא קבלן
בניין. הוא בונה בניין רב קומות בקצה
הרחוב שלנו. בגלל הבנייה נפגעו בורות
בשטח הציבורי שמסביב.
הקבלן לא גידר את הבורות בשום צורה
ואפילו לא שם לידם שלטי אזהרה. הבלבים
שלי עוברים באזור דרך קבע בטיול הערב.
לפני כשבועיים נפלו לבור זה שני הבלבים
שלי ומתו. ברור שמותם נגרם עקב חוסר
זהירות של הנתבע, ולכן אני תובע ממנו
פיצוי כספי על הנזק שנגרם לי.

דף נתבע מספר 7

רבותי,

התובע צודק. הוא נתן לי הלואה כפי שביקשתי, ואני איני מצליח להחזיר לו אותה במועד שקבענו כי מצבי הפלפלי עדיין קשה מאוד!

אני עובד קשה, הרבה שעות בכל יום, ולמרות זאת איני מצליח לפרנס את בני משפחתי.

איני מחזיר את ההלוואה למרות הבטחתי כי איני יכול להחזיר אותה ולא מפני שאני מתכחש לה.

דף תובע מספר 7

כבוד השופטים,

האיש הזה, הנתבע, הגיע אלי לפני למעלה משנה, וביקש ממני הלוואה של 5,000 שקלים, כיוון שמצבו הפלפלי היה קשה מאוד ולא היה לו כסף לקנות מזון לילדיו. הוא הבטיח להשיב לי את הכסף אחרי חצי שנה כשמצבו ישתפר.

לא ביקשתי ממנו כל ערבון. האמנתי לו! עכשיו, לאחר שנה, האיש לא החזיר לי את ההלוואה למרות הבטחותיו החוזרות, ולא נראה לי שהוא מתכוון להחזיר אותה! הוא טוען כל הזמן שאין לו כסף ושהוא עדיין עני מרוד. אני מבקש מבית המשפט להכריח אותו להחזיר לי את ההלוואה או למשכן את בגדיו, ולא רק זה, אלא לחייב אותו לשלם לי ריבית על הכסף. עבר זמן רב, והוא אינו עומד בהבטחתו!

דף נתבע מספר 8

האיש הזה התפּרַץ לַחַנְיָה. הוא התעַלַם מן העובדָה שאני ממתין בסבלנות זמן רב עד שהחַנְיָה הזו תתפַּנֶּה.

התרגזתי מאוד כְּשֶׁרָאִיתִי זאת וצִפְרָתִי לו, אַבֵּל הוא התעַלַם מִמֶּנִּי. אָמַנְס הַפִּיתִי אוֹתוֹ, אַבֵּל לא התפְּוֹנְנִי שֶׁהַפְּצִיעָה תהִיָּה כֵל כֵּךְ קָשָׁה וְכוֹאֶבֶת. לא תִיאָרְתִי לְעַצְמִי שֶׁהִיא תִרְתֵּק אוֹתוֹ לְבֵיתוֹ וְתִמְנַע מִמֶּנּוּ לְהִמְשִׁיךְ בְּתַפְקוּדוֹ הַרְגִיל.

דף תובע מספר 8

האיש הזה, העוֹמֵד פֶּאן לַפְּנִיכֶם, הִכָּה אוֹתִי מִכּוֹת נְמַרְצוֹת וְגָרַם לִי חֲבָלוֹת רְצִינִיּוֹת וְכֹאֲבִים עֲזִים. הַפּוֹל קָרָה בְּגַלֵּל וַיִּכּוֹחַ עַל מְקוֹם חֲנָיָה. נִכְנַסְתִּי לְמְקוֹם חֲנָיָה שֶׁהִיא פְּנוּי, וְהוּא טָעַן שֶׁהוּא הַמֵּתִין בְּצַד זְמַן רַב עַד שֶׁהַתְּפִנְתָּה הַחֲנָיָה שֶׁאֲנִי, לְדַבְּרִיו, הַתְּפַרְצִתִּי אֵלָיָה. פֶּאֶשֶׁר חֲנִיתִי הוּא יָצָא מִן הַמְּכוֹנִית שְׁלוֹ, הוֹצִיא אוֹתִי בְּכּוֹחַ מִן הַמְּכוֹנִית וְחָבַט בִּי. הַתְּקִיפָה הַזֹּאת רִתְּקָה אוֹתִי לְמִיטָה וְלֹא יְכוֹלְתִי לָלֶכֶת וְלִתְּפִקֵּד בְּגַלֵּל הַכֹּאֲבִים וְהַפְּצִיעוֹת.

נִזְקַקְתִּי לְטִיפּוֹל רְפוּאִי מְיוֹחַד וְנִדְרָשְׁתִּי לְרַכּוֹשׁ תְּרוּפּוֹת בְּמִמּוֹן רַב כְּדֵי לְהַחֲלִים מִן הַפְּצִיעָה.

הַחֲבָלוֹת הִלְלוּ לֹא אֶפְשָׁרוּ לִי לְעִבּוֹד בְּמִשְׁךְ חוֹדֵשׁ שָׁלֵם, וְכִמּוֹבֵן שֶׁלֹא קִיבַלְתִּי מִשְׁכּוֹרֶת. הָאֶצְבַּע שֶׁלִּי לֹא חוֹרָה לְמַצְבֵּה הַקּוֹדֵם וְאֲנִי סוֹבֵל בְּקַבִּיעוֹת מְכֹאֲבִים.